

برزکیت و حق تربیت کرنی بودت از ویکریتیم و بصنفت برابرم کهک را این
 سخن و سوار نمود فرمود تا مصارعت کند مقامی مسع ترتیب کردند هر کمان دولت
 و ایمان حضرت و زور او را ن اقا لیم حاضر شدند بسرجون پل مست در میدان آمد

بهبود یافته‌اند. در نتیجه چنگ شاهد گسترش روزافزون در میان مردان بوده است.

این آلت موسیقی نام اولیه خود را حفظ نموده، اما نام «قانون» هم بر آن اطلاق می‌شود. هر آلت موسیقی، در نواحی مختلف، با تفاوت‌هایی وجود داشته و در نتیجه امکان تعیین موقعیت حوادث مشروح در مینیاتور را ممکن می‌سازد. به

منظور رسایی هرچه بیشتر، بهزاد برای به تصویر کشیدن نوازندگان گزیننده‌های متفاوتی را اعمال می‌کند. برای مثال در مینیاتور «نبرد بهرام گور و اژدها»، هنرمند از شیوه‌ی اصیل نمایش دوشیزه‌ای که آن طرف‌تر در حال نواختن چنگ است استفاده می‌کند. بودن این دختر برحسب اتفاق نیست. او نمادی از آزاده، معشوقه‌ی بهرام گور است. دختر نوازنده کاملاً آرام است و این فضای آرام اطرافش، به بهرام توان و اشتیاق می‌دهد، او را به رزم می‌انگیزد و نتیجه‌ی موفقیت‌آمیز جنگ را از قبل معین می‌سازد.

در «اسکندر و پری‌های دریایی»، اسکندر در حال استحمام در میان هفت دوشیزه نقش شده است. در این مینیاتور، دختر نوازنده‌ای نیز پیداست که با همان آرامش به نواختن چنگ مشغول است. در اینجا هدف تصویر، ایجاد فضایی بزم‌گونه است. جنگ میان اسکندر و داریوش با دقت و ظرافت زیادی توسط بهزاد نشان داده شده است. این فضا با حضور سازهای دوره‌ی تیموری به وجود می‌آید، که به جهت صدای تیز و قوی شناخته شده‌اند. این استفاده‌ی هوشمندانه، ارزش هنری اثر را به طرز قابل توجهی افزایش می‌دهد.

در مینیاتورهای بهزاد، ظرافت‌های آلات موسیقی با دقتی مثال‌زدنی نشان داده می‌شوند و این بدین معنی است که هنرمند فوق‌العاده هوشیار و با

مطلع از ساختن و نواختن ابزار موسیقی بوده است. این استعداد هنرمند به کار استادان هم‌دوره‌ی ابزارهای موسیقی سنتی، در بازسازی برخی از آنها، (آنهايي که غالباً در مینیاتورها ظاهر می‌شوند) سرعت داد.

لازم به ذکر است که متون قرون وسطایی مربوط به موسیقی، هیچ‌گونه اطلاعی از شکل واقعی آلات موسیقی در اختیار ما نمی‌گذارند.

مینیاتورهای متون، تنها

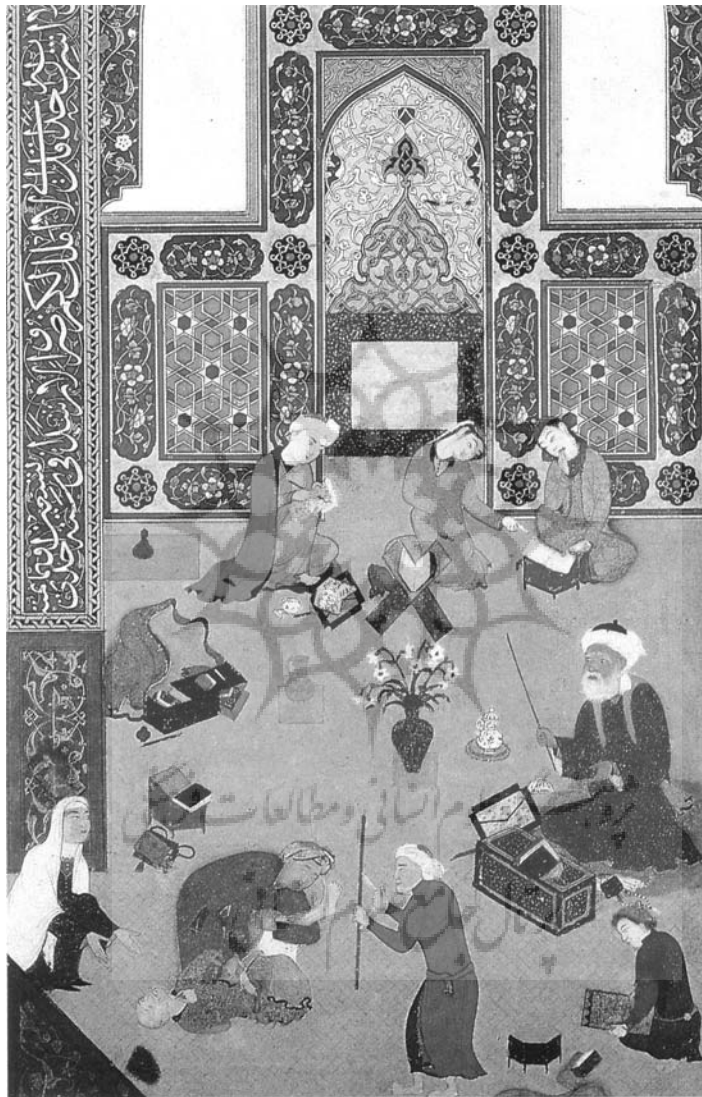
منبعی است که هنرمندان را در فرآیند بازسازی، آلات موسیقی یاری می‌دهد. وجود صحنه‌های مختلف از حضور نوازندگان در مینیاتور، امکان متمایز ساختن آلات موسیقی را از لحاظ سبک و جنسیت نوازنده ممکن می‌سازند. براساس مینیاتورها، استاد عبدالنبی عبدالقادر از تاشکند و عبدالملک مدیموف از اندیجان، ساز زهی جدیدی را ساخته‌اند که شبیه یکی از نمونه‌های قرون وسطی است و نوایی دلنشین تولید می‌کند. بعدها، عبدالملک مدیموف ابزارهای موسیقی دیگری شبیه آنهایی که در تصاویر قرون وسطایی ظاهر شده‌اند ساخت که به آنها نام‌های جدیدی داده شد، که اخیراً توسط موسیقی‌دانان حرفه‌ای مورد آزمایش قرار گرفته‌اند.

بنابراین، آثار بهزاد با موضوعیت موسیقایی غنی گشته است و ایده‌ای از تنوع آلات موسیقی در دوره‌ی تیموری را در اختیار قرار می‌دهد. اگرچه موسیقی‌دانان شخصیت‌های کلیدی نیستند، ولی حضورشان باعث ایجاد ارتباط با اثر و درک بهتر آن می‌شود.

ما در اینجا تنها به یک بررسی خیلی سطحی از صحنه‌هایی که افراد را در حال نواختن موسیقی مجسم می‌کنند مبادرت ورزیدیم و عمق معانی آنها را به بررسی‌های دیگر موکول می‌کنیم.

آلات موسیقی

در مینیاتورهای بهزاد **Jasur Rasulteav**

مترجم: ساسان نوروززاده چگینی

سعدی و جوان کاشغری، رقم بهزاد، مکتب هرات، ۱۴۸۶ میلادی

عجین شده‌اند. این نوع مینیاتور، حیات موسیقایی و ادبی کاخ را به وضوح نشان می‌دهد. اگر بخواهیم براساس تصویر قضاوت کنیم، رایج‌ترین آلات عبارت بودند از چنگ که نوایی دل‌انگیز و ملایم داشته و دایره که ریتم را تنظیم می‌کرده است. این آلات

تجزیه و تحلیل مکتب مینیاتور به این دلیل مشکل است که پشت وضوح ظاهری و منطقی جهانی که مجسم می‌کند، همیشه معنایی ژرف نهفته است که نیاز به تفسیر دارد. واقع‌گرایی و صداقت نشان داده شده در مینیاتورها ناگهان محقق

را در دنیای خیالی عجیبی غوطه‌ور می‌سازد.

اغلب در آثار مینیاتوربست‌ها، از جمله آثار کمال‌الدین بهزاد، اشخاصی را که در حال نواختن موسیقی تصویر شده‌اند می‌یابیم. آنها معمولاً عناصر عمده‌ی صحنه نیستند، اما با معرفی آلات موسیقی در طرح اصلی، بر غنای موضوع افزوده شده و موسیقی دنیای درونی و شرایط ذهنی شخصیت‌ها را دقیق‌تر آشکار می‌سازد.

آلات موسیقی با بافت‌هایی که تصویرگر ضیافت‌های درباری هستند نیز

غالباً به وسیله‌ی زنان نواخته می‌شدند؛ حال آنکه در صحنه‌های عیش و نوش و طرب مردان، ابزارهایی نظیر عود، نی و تنبور در اشکال و اندازه‌های مختلف به کار رفته و نوازندگان زن و مرد هر دو «غیچک» می‌نواختند.

این تقسیم آلات به دو گروه (برای مردان و زنان)، امروزه نیز با اندک تغییراتی باقی مانده است. سرنا، نقاره، قرنی و گودوم (نوعی از قرنی آرنج شکل) هم در مینیاتورهای تصویرگر صحنه‌های رزم یافت می‌شود.

بعد از گذشت قرن‌ها، هیچ‌گونه اصلاحی در آلاتی نظیر قرنی، سورنا، دایره و نقاره صورت نگرفته است، اما برخی از آنها مانند چنگ به طور چشمگیری